

מעשה דאליעזר זעירא

אליעזר זעירא לבש מנעלים שחורים מושם אבלות על החורבן, וכשרציו עבדי ריש גלותא להושיבו בבית האסורים, הראה שהוא גברא רבת.

המפרשים העירו אף אמר על עצמו שהוא גברא רבה, הרי מצינו שאין להציג עצמו בכתיר תורה. ותירץ המהרש"א שאין זה אלא שהסביר את מנהגו שלכן חבשוו. ובdomה לכך תירץ הבן יהידע, שככלפי מה שחשדו בו בהתנהגות של גאותה, הוא הסביר שאין זה נבע מגאותו אלא מנהנוגה של תח"ה, ככלומר שהיה זה הפך גואה. הבני יששכר בספרו אגרא דכל מהאר שלא עשה זאת לכבוד עצמו אלא לכבוד ירושלים.

והטעם שאבלות זו שייכת רק לתלמידי חכמים, מבאר הערות דבש (ח"א דרוש י"א) דהנה כאשר נמצא במקום של קדושה, מסרים את הנעלמים כמו שנאמר "של נעליך מעילך געלך כי המקומ אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא", וזאת מפני שהנעל מסמלת את החומריות ותאותו הגוף. ועל כן ביה"כ הולכים יחפים. כשהיה בהמ"ק קיימים היו מhalbם בו ללא נעליהם, כדי להתחבר לקדושתו. אבל כיוון שאין בית המקדש בנוי, אין לנו את המקום שנוכל בו להתחבר לגמור לקדושה.

זהו הביטוי של לבישת המנעלים השחורים של אליעזר זעירא, לאמור שאנו שרים בתוקן חומריות וגשמיות שמסתירים מאייתנו את החיבור הגמור לקדושה. אך לא כל אדם זוכה לחיבור לקדושה, רק תלמידי חכמים והצדיקים הם אלה שיכולים "להסיר את הנעלים" ולשאוב מקדושת המקדש בשלימות, ובהעדר ענין זה הם מטאבלים ולובשים נעלים שחורים. לרוב בני"א אין הפרש בין לבישת נעלים ובין חליצתם.

בחת"ס (דרשות ח"ב דף שי). מאיריך מאד בגמי' זו, ונוציר מתוך דבריו מה שסביר מודע צרייך להיות תח"ח כדי להתאבל על החורבן באופן שכזה.

כשיש תורה בשלימותה, יש בידינו תחליף להמ"ק וכמו שאיתא במגילה (יא, א) לא מסתים ולא געלתים לכלותם - שהעמדתי להם את בית רבי וחכמי הדורות, שע"י התורה מתחברים להקב"ה ולרצונו. אלא שהחורבן גורם שגם אין את התורה בשלימות כמ"ש "מלכה ושרה בגויים אין תורה". لكن גם שתורה משלימה את בהמ"ק, אך רק תורה בשלימות מלאת החלל, וזה אין שיריך בזמן החורבן.

מי יכול לומר שאין לו תורה בשלימות? אדם רגיל לא יכול לומר כן, אלא הוא צריך לבטל עצמו לתח"ח שיש באותו הדור, אבל תח"ח עצמו יכול לומר שהוא יודע את איקות התורה שזכה אליה, והוא עצמו שאין די בתורה זו כדי להשלים את החסרון של בהמ"ק.

נמצא שם יש אדם מהשוק שמתאבל ביותר על ירושלים, יש לחוש שהוא סובר שאין די בחכמי דורו להשלים את חסרונו, וזה חוץפה וזלול קלפיהם, והוא יוזן לעונש כפי שעשו עבדי ריש גלותא. אבל תח"ח עצמו שפיר ראוי להוסיף על חורבן בהמ"ק, בזידועו ומכוירו ש"מלכה ושרה בגויים אין תורה".

דף ס-א

כיוון שניית רשות למשחית א'

לפין מהקרה (שמות יב, כב) "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר",

שכיוון שנייתה רשות למשחית, אין מבחן בין צדיק לרשות.

ויש להזכיר, שהרי נאמר "וְעַבְרִתִי בָּאֶרֶץ מִצְרָיִם" ודרשין בהגדה של פסה "אני ולא מלך, אני ולא שرف, אני ולא השליך", א"כ הקב"ה בעצמו עבר בארץ מצרים, ולא המשחית. ובודאי שעל הקב"ה לא שיריך לומר שהוא לא מבחן בין צדיק לרשות.

קושיא זו כבר עמד עליה הרמב"ן על הפסוק הנ"ל. ותירץ שכאשור מלך בשוד עובר מקום למקום, יש לו שומר רأس ופמלייא, וכך הוא ג"כ במלכותה דשניה, ועל כן המשחית נמצאת שם ג"כ. ואף שהמשחית לא הורשה להחוט את המצרים, דרך הקב"ה היכה אותם, ביארו רבנו בח"י והגור אריה דמ"ט ביחס לישראל לא הייתה לו מניעה, וזה הטעם שלא הורשו לצעת מביתם, ושצוו תחת דין בפתח הבית.

בפני יהושע כאן נוקט דאה"ג, באותו לילה לא היה המשחית, אך הקב"ה בקש מבני ישראל שלא יצאו מהבait שמא ימותו מיתה טبيعית, ואו יחשבו הרואים שמתו מלחמת המשחית, ויהא בדבר חילול השם. ועל כן הוצרכו שמיירה מיוחדת. והוכחת הגמ' היא שמדובר הדבר שיש חשש שיאמרו שהמשחית פגע בהם, מכאן מושמע שביליה רגיל יש משחיתים שיכולים לפגוע.

תירוץ נוסף מובא בשם הגראע"א וכן איתא בספר בנין אריאל (פרשタ בא), دائיתא בגמי' ב"מ (ס"א, ב) "אני הוא שהבחנתי בין טיפה של בכור לטיפה שאינה של בכור", ככלומר זו דעתה שרק הקב"ה יכול לעמוד עליה, אבל כל זה לגבי בכור מאב של לא היה ידוע הדבר מפני שטופים בזימה, אך לגבי בכור מאם אין צורך בגילי מיוחד. ועל כן, רק בהערכת הבכורים מאב היה זה ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, אך הacula הבכורים מאם היה ע"י משחית רגיל, וממנו היו צריכים ישראל להשمر.

דף ס-ב

כיוון שניית רשות למשחית ב'

מאי דכתיב ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר, כיוון שנייתה רשות למשחית אין מבחן בין צדיק לרשות. יש להבין מה הפירוש בדבר זה שאינו

בדרשות הר"ן (דרוש שמיין) וכן הרמ"ק (שיעור קומה ערך השגחה) מבארים יסוד שבפטשות עליה ממנה שבאמת יש מושג שאדם מת קודם זמן אם זה מה שנגזר על המקום שנמצא בו הצדיק.

ומבארים שיש השגחה פרטית והשגחה כללית. ההשגחה הפרטית היא התכנית העלונה לכל יחיד ויחיד. אבל ישנה גם השגחה כללית ומוכחה לעיתים נגזר על עיר מסוימת שתהיה שם מגיפה ואנשיה ימותו. ובכהאי גונא יתכן שהצדיק ימות מפני שהוא נמצא באותה עיר, הגם שהוא כשלעצמו אין עלי גזירה.

הרמ"ק מוסיף עוד שזה תלוי בדרגת הצדיק: מי שהוא הצדיק גמור ודאי שיינצל, ואף יציל את העיר עימיו, וכפי שארם אבינו טعن מול הקב"ה לגבי סדום. הצדיק ממן יציל את עצמו אך לא את העיר (וגם בויה שדרגות שונות, שיש הצדיק שיציל את עצמו ואת מונו, ויש שיציל רק את עצמו). והדרגה השלישית של הצדיק היא שאנמנ אין לו סיבה למות, אך כשהוא ימצא בעיר, הוא ימות יחד עם בני העיר.

אפשר למלמוד את שנייהם כאחד. אותה דרישה מאותו פסוק, מתחבר להלכה ואגדה גם יחד.

דף סא

כל המוסר עצמו על דברי תורה

ודוד המלך לא אמר את דברי התורה בשם הגברים שסיכנו את עצם אלא אמרם ממשימה דגמרא, משום שקיבלו מבית דין של שמואל הרמתי, "כל המוסר עצמו על דברי תורה אין אומרין דת בשומו".

פשתות הדברים מבואר במורה"א, דהמוסר עצמו על דת עשוה שלא כהוגן, ד"וחי בהם" ולא שימוש בהם. והסיבה בעלמא שיש לומר דבר בשם אומרו, שבך מביא גאולה לעולם, ואין ראוי להביא גאולה ע"י מי שמסכן עצמו ועובד על "וחי בהם".

ובבאיור הגרא"א מוסיף כאן שדוד המלך התפלל "אגורה באהלך עולמים" - בעווה"ז ובעה"ב.ומי שמוסר עצמו על דת לא אכפת לו מחיי עווה"ז ומהתורה שצרכיה להתגלות כאן, ועל כן אין אומרין דבר הלכה בשם.

וכע"ז בין יהודים מסוים שכשומצרים דבר בשם אומרו, כשהוא מות שפטותיו דובבות בקשר, אך מי שלא שומר על חי העווה"ז, לא מקבל את הזכות זו שפטותיו ידבו תורה בעווה"ז.

באיור אחר מובא ברבי צדוק הכהן (פרי צדיק תצוה אות ד) בשם רבו הר"ב מפשיסחא, וכן מובא בספר חסידות נספחים לפרשך: כל מי שמוסר עצמו על דת נמצא בדרגה כה גבוהה עד שלא אומרים דת בשם, אלא הם נעשים לנחלת הכלל ואומרין אותם ממשימה דגמרא.

וכן כתוב רבינו רابנן מרוגליות (ניצוצי אורacao) דהנה כאשר רבינו ריצה לפסק הלכה כתנא מסויים, סתם את הדברים במשנה. והינו שדברים שנאמרים בסתמאם הם הלכה כללית, נחלת הכלל. וכן נוגד דוד באותה מימרא שנמסרה ע"י הגבורים שמסרו עצם על דברי תורה.

רבינו צדוק מוסיף על פי זה לבאר היה אדברשת תצוה לא מוזכר שם של משה, ומבייא בעל הטורים (ריש הפרשה) שטעם הדבר מפני שהוא משיח "וזאת אין מהני נא מספרק", וקללת חכם אפילו על חינם היה באה. ומබאר רבינו צדוק שלא היה זה חסרון אלא מעלה, שכן שכט המוסר עצמו על דת נעשית תורתו כללית, כך לגבי משה, יש פרשה מסויימת שם מתגלת שתורתו היה כללית וסתמאותה, שש"יכת לכל ישראל.

דף סב

חונכה במשנה

במשנהנו מובא "בנר חונכה פטור".

בכל ששה סדרי משנה, אין מזכיר המושג 'ניר חונכה' אלא כאן (במשניות אחרות מזכיר עצם הזמן של חונכה, אך לא הדלקת הנר), ואך כאן נזכר רק דרך אגב.

בספר חות המשולש (תולדות החת"ס ורעק"א) מובא בשם החתום סופר: "מרוגלא בפומיה כי נס חונכה לא נזכר כלל במשנה, ואמר טעמו כי ריבינו הקדוש מסדר המשנה היה מזרע זוד המלך ע"ה, ונס חונכה נעשה ע"י בית חמונאים שתפסו המלוכה ולא היו מזרע זוד, וזה הרע לריבינו הקדוש, ובכותבו המשנה ע"פ רוח"ק נשמט הנס מחיבורו".

בשות' מהרי"א"ץ לתלמידי החת"ס (ס"עח) נשאל על דברי החת"ס, שלכאו' יש בעניין זה חילול השם לאמור על ריבינו הקדוש שבבעור כבודו וכבוד בית אבותיו יסתיר לפרסום הנס. ויישב שלא היה זה בעבור כבוד אבותיו

בשומר אמוןם הקדמון (וכיוון שני אותן פא) מביא את הרמ"ק ומוסיף עליו נקודת חשובה ששובقت אוור: ודאי שהוא צדק שמת לא נספה ללא סיבה. אלא שסביר שהוא חלק מהעיר ולא הוכחה אותם במיל' דשמי עליו למota איתם. ויתכן גם שכשהמושחת פועל במקום הר' הוא דין את הצדק על חטאיהם שיש בו, והוא עולל להענש עליהם. וכפי שקיים' לשהשון מקטרג במקומות סכנה. ופעמים שהוא גופא כאשר פושע בנפשו ולא נמלט מוהסנה, זה עצמו סיבה להענישו - וכן ביאר ברמ"ק הגרא"ח פרידלנדר (שפתי חיים פרקי אמונה והשגחה עמי' קיד).

נמצא שאין הפירוש שהצדיק נספה ללא סיבה כלל, אלא שההימצאות שלו בעיר זו, מעוררת את הסיבות להענישו. וא"כ אין נספה ללא משפט.

דף סג

כיצא אש

הגם' מספרת שרבות אמי ורב אס' ישבו לפני רבי יצחק נפחא, אחד בקש שידרשו בהלכה, והאחר בקש שידרשו באגדה. ואמרו רבי יצחק שהדבר דומה לאדם שהיה לו שתי נשים, אחת צעריה ואחת זקנה, הצעריה תולשת לו את השערות הלבנות והזקנה את השחרורות, ונמצא קרה מכאן ומכאן.

בבאיור הגרא"א עמד מודיע הלכה ואגדה נמשלו לאשה צעריה וזקנה. וביאר ע"פ הגם' שבת (קנ"א) המדריכה את האדם שעד ארבעים שנים עירק הסעודה תהיה אכילה, ומماז והלאה העיקר יהיה שתיה. וביאר ע"פ הגם' בחגיגה (יד, א) 'משען לחם' אלו הלכה ומשען מים' אלו האגדות. וכתבת הגרא"א שזו כוונת הגם' בשבת, שעוד גיל ארבעים עיקר עסוק האדם היה בהלכה, ומماז ואילך עיקר עסוקו היה בימים של תורה, דהיינו אגדה. והן הן הדבר הגם' כאן, שאשה צעריה היא משל הלכתא, זקנה קאי על האגדתא. האגדתא שאמרו רבי יצחק היה: כי תצא אש, מעצמה, שלם ישלם המעביר את הבURAה, אמר הקב"ה עלי' לשלם את הבURAה שהבURAה. אני הצעתי אש בציון ואני אבנה אותה באש.

מבואר המורה"א ש'תצא מעצמה' היינו שריפת המקדש לא באה מצדו ית' אלא מלחמת חטאינו. ואעפ"כ הקב"ה מתחייב לבנות את המקדש השלישי.

לאחר מכן מביאה הגם' את חלק ההלכה: יש בפסוק זה סתירה, שמצד אחד עסקין בנזקי מכוננו (כי תצא מעצמה) ומיאיד מודובר על נזקי גופו (הamburger את הבURAה), שמע מינה דאיישו משום חיציו.

לפומ ריחטה אין קשר בין שתי הדרשות. אך יש לדקדק בלשון שאמור להם רבי יצחק נפחא "מלתא דשויא לתרוייו", דמשמע שיש כאן עניין אחד. ועוד, שהרי כמעט בכל הפסוקים בתורה אפשר להביא על הפסוק דרשת אגדה ודרשת הלכה על אותו פסוק, ומאי האי שהביא רבי יצחק נפחא דוקא פסוק זה.

מבואר החת"ס (درשות ח"בדרוש לו' אב), דאמנם מה שגורם לשrifת בהמ"ק הוא חטא בני אדם, אך מי גורם לאדם לחטא, היצה"ר שנברא ע"י הקב"ה, וכדברי הגם' - אשר הרעות. נמצא שכביבול הקב"ה מתחילה את שריפה, וכענין אישו משום חיציו, שאדם מדליק אש שאינה שורפת במקומה, אך כשהיא הולכת ומזיקה הוא אחראי להה. כך הקב"ה כביבול הדליק את אש היצה"ר, ובכך גרם לבסוף לחורבן. ועל כן אומר הקב"ה שהוא אחראי לבנות את המקדש מחדש.

ומשמע מדברי החת"ס, שזה המסר של רבי יצחק נפחא, שככלפי מה שהתוווכחו התלמידים אם ללימוד הלכה או אגדה, אומר להם רבי יצחק,

מחשבה קצרה על הדף

אם ניקח את המילים "ימצא הגנב" ונחשוף את המילוי שלහן יצא כך: י-וד. מ-ס. צ-די. א-לפ. ה-א. ג-ימל. נ-ו. ב-ית.

ושנזכרافت כל אותיות המילוי, יעליה הדבר בgmtoria "בטוען טענת גנב".

בספר פרדס יוסוף מביא את דברי המPAIR עני חכמים, ומציין לדברי רבי נתן Adler המובאים בתורת משה לחת"ס. וכן כתוב שם לדודוש: "כי תן איש אל רעהו לשמור" - הקב"ה הנותן לעם ישראל לשומר על גופם וחפציהם. "וגונב מבית האש" - נכנסת טומאה בינויהם. אם "ימצא הגנב" - שacky חטאו ולא שבו בתשובה. אז "שלם שניים" - וכפי שנאמר 'כי לקחה מיד ה' כפלים'. אולם "אם לא יימצא הגנב" - שעשו תשובה, מAMILIA "ונקרב בעל הבית אל האלקים" - שע"י תשובה מתקרבים להקב"ה. אך יש בדבר תנאי אחד: "אם לא שלח ידו במלאתך רעהו" - שאין בידם עולל של בין אדם לחבירו, שם כן, אין הקב"ה מכפר (ועיין שם בדברי החותם סופר שממשיך ודורש את המשך הפסוקים על זה הדרך).

והנה אינו מובן מה רוחה הפרדס יוסוף בכך שהביא אחריו דברי המPAIR עני חכמים את דברי רבי נתן Adler, מה השיעיות בינויהם. ונראה שכונתו לומר שע"פ דברי רבי נתן Adler יש כאן רמזנו נוסף לטוען טענת גנב. דהיינו שביאר שמדובר בפסקים על עשיית תשובה בהמה שנאמר "אם לא יימצא הגנב". הרוי זה מפרש כמו טוען טענת גנב, שישוד התשובה הוא להגיד את העבירה שלא נעשתה ע"י האדם. שהאדם על ידי התשובה מגלה את האני האמתי השלוי, ומカリיז ואומר שהוא שנעשה בעבר אינו הוא.

נמצא דהמילים: אם לא יימצא הגנב לפ"ז המשמעות שווה בין לפי הדרש בין פי הרמז, שבשניהם המשמעות היא שהאדם אומר שדבר זה הוא לא עשו, או על ידי שעשו תשובה ואומר שלא עשה המעשה, או על ידי שטוען טענת גנב ואומר שאדם אחר גנבו. דוק.

דף סד

מודה בכנס ואח"כ באו עדים

אחד הדרשות מ"ימצא תמציא" היא דרשת רב שהמודה בכנס ואח"כ באו עדים, פטור. ואידך מ"ד יסביר שהמודה בכנס ואח"כ באו עדים, חייב, וזו דעת שמואל لكمן.

והנה ברמ"ע מפאננו מבואר שכשאדם עושה תשובה עיקר התשובה הוא הודי שמותודה שחיב להענש, והוא בגדר "מודה בכנס" שפטו.

ובספר גלגול נשמות לרמ"ע (הוספות) איתא שאם נקטין בשיטת שמואל שהמודה בכנס ואח"כ באו עדים חייב, הרוי עני ה' משוטטות בכל הארץ ואיתא בזוהר ע"פ פסוק זה שני עדים מסתובבים בעולם ומבטיחים במעשי כל אדם, ואח"כ מעמידים עליו בבי"ד של מעלה. נמצא שככל אדם שעובר עבירה, אע"פ שמותודה, בסופו של דבר יבואו עדים ויעידו נגדו, ובכה"ג אין הודאותו פוטרתו.

והנה בלעם אמר בסוף נבאותו "או מי יהיה משכו אל", ואיתא באירועי' שהתייחס 'משמו אליו' הן אותיות ממשמואל [בביאר שקורח ניצל ע"י שמואל שהיה מזרעו, ובלעם מותאונן שאין לו כזו הצלחה מזרעו]. ושם ברמ"ע מבואר לפ' דרכו, שהרומו הוא לשМОאל שהמודה בכנס ואח"כ באו עדים חייב, סוברים כשמיואל, שהרי לפ' שמואל שהמודה בכנס ואח"כ באו עדים חייב, והודי של החוטא לא יועיל לו, שכן תמיד יבואו אח"כ עדים בבי"ד של מעלה. וזה מי יהיה משכו אל - מי יהיה עם שיטת שמואל.

ולסימן נצין בספר רמותים צופים (ס"א) בשם הארץ"ל עה"פ וסלחת לעונוני כי رب הוא, וביאר 'סלחת לעונוני', מודע? כי פסקנו 'רב', דמודה בכנס ואח"כ באו עדים פטור. וא"כ וידי מועיל, ועל כן - וסלחת?

לא לכבוד החשמונאים להסתיר את המעשה שעשו החשמונאים, שהוא בלתי ראוי.

אך המסתכל בדברי החותם המשולש יראה שלא אמר החותם שרב עשה זאת מדעתו, אלא היה זה ברוח הקודש. נמצא שהיה זה מכון מלמוללה. המהרי"א ז' ממישך שלכאו קשה על החותם שהרי באמת מצינו שהוזכרה חנוכה במשנה במוגילה לבוגי קריאת התורה בחנוכה שקורין בנשאים, אלא שאין זה קשיא, שכן אין שם רמז לנו. בהגחות הבניין יהושע מנכד המהרי"א ז' מעיר על סבו שלפי זה גם לגבי חנוכה "לאותו הדבר, הרי הזכר נר חנוכה במשנתנו" בנו רחוכת פטור", וכי תיכא שלא הזכר הנס, הרי גם במוגילה לא מוזכר הנס אלא ההלכה לҚורות המוגילה.

אך נראה-DDR החתם ברוריהם. דבענין מוגילה אמן לא מוזכר במשנה הנס, אך יש מסכת שלימה שעוסקת במישרין בהלכות היום. ואילו בחנוכה מוזכר עני היום רק בדרך אגב.

והנה נגענו מעט בסוגיא זו לעיל בדף כ"ב, ובנバイ כאן מדברי הבני יששכר (מאמרי חדש כסלו מאמר באות כא), אשר מעורר מודיע בדברי חז"ל מייעטו לעסוק בעניין חנוכה, כגון בספר הזוהר שלא נזכר חנוכה אלא פעמי אחת וגם זה בדרך אגב. וכך על פי שאינו מזכיר את השאלה מודיע לא הזכרה חנוכה במשנה, מ"מ תשובתו תועליל גם זה:

טעם הדבר הוא שענין חנוכה הוא "מן בחינת אור הגנו", וקרווא לימים האלה חנוכה שהוא חינוך לגאולה העתידה שתיגלה האור הגנו, וכל ימי עניינו ומורידינו משנספסקה הבנואה הארץ הש"י לנו הארץ אור הגנו ב תורה ע"י מצות נר חנוכה... והארת נר חנוכה היא הארץ מן הארץ במעט קצת... והנה בעבר זה הדורות שהן סמכין לגאולה התחלו חכמי הדור לדברות מענינו המזכזה הזאת מה שלא שיערו הראשונים". דהיינו שדוקא בדורות המוקדמים מייעטו לעסוק בגilioי אור זה.

יש להוסיף על כך, שבאמת עניינו הרואות שבכל שנה מתגלים ונוספים דברי תורה וגilioים חדשים בחנוכה, כי ככל שנה מתקרבים יותר לזמן גilioי אור הגנו השלם.

ונצרכ' מה שהזוכרנו בדף כ"ב שלפי"ז מובן היטב מזועה המקום שמצויר נר חנוכה אגב אורחא הוא המשנה דיין, שמבארת דnr שהיה אמרו להיות בפנים, מוציאים אותו החוצה. ולאמרו בבני יששכר הפירוש הוא שהאור הגנו בפנים יוצא ומתגלה בחנוכה.

דף סג

טווען טענת גנב

"אם לא יימצא הגנב" - בטוען טענת גנב.

לכארהה היכן משמע בפסקה שהשומר התכוין לגנוב. ונראה שאכן דרשת חז"ל היא לא המשמעות הפשטota של המקרא, אךvr קיבלו במסורת. וכן הזוכרנו בעבר בשם רבותינו שפעמים שהדרישה התקבלה בתורה שבע"פ אפי' אם אינו מרווח בפסקה להדיא.

אך עדיין צריך שיהיה איזה רמז בפסקה שמזכיר בטוען טענת גנב. ואיתא בבעל הטורים "אם לא יימצא הגנב" בgmtoria "הוא בעצם גנבו". בספר מair עני חכמים לאדמוני' ר' מאוסטרוביצא, איתא רמז נסוף: דהנה במקובלים דורשים את ה'מילוי' של התיבה. שבכל תיבתנו אנו מבטאים את האות הראשונה של כל אות ולא את המשך. למשל באות 'א' אנו מבטאים את ה'ה' ולא מבטאים את ה'ו' וה'ה'.